

Er zit een activist in mij

'Het verloren kind van de Nederlandse film', zo werd **Miriam Kruishoop** (49) jarenlang genoemd. Na haar speelfilmdebuut 'Unter den Palmen' waren de verwachtingen hooggespannen. Wat zou Kruishoop de Nederlandse cinema allemaal brengen? Daarna bleef het lang rustig - op filmgebied dan - want Kruishoop zat bepaald niet stil. „Ik wil niet in een hokje geplaatst worden.”

We spreken elkaar via Zoom, want Kruishoop woont al zo'n twintig jaar op en af in Los Angeles. Haar zinnen zijn een mengelmoes van Nederlands en Engels. Via de computer geeft ze een inkijkje in haar woonkamer. „*My cute little house*”, zegt Kruishoop, terwijl ze de camera van haar laptop door de kamer laat gaan. Een licht, wit interieur zet de toon. Een hoek van de woonkamer is gereserveerd voor het konijn dat ze redde, omdat hij anders opgegeten zou worden. Hij heeft veel namen, zegt Kruishoop, maar het vaakst noemt ze hem homie of Messi (naar de voetballer). „*I'm a huge sportsfan*.” Wil je Kruishoop in een woord omschrijven, dan is 'alleskunner' misschien wel het meest passend. Ze is niet alleen een filmmaker, ze maakt ook kunstwerken, installaties, fotografie. Haar carrière kende nog voordat ze was afgestudeerd aan de Rietveld Academie een vliegende start. Haar derdejaarsfilm 'Da Silva' werd bekroond met de Citroën Award, iets wat ongebruikelijk is, aangezien de prijs bedoeld is voor beste afstudeerfilm. Met het prijzengeld van 5.000 euro maakte ze haar eindexamenfilm 'Vive Elle', die geselecteerd werd voor de Tiger-competitie van het Rotterdams Filmfestival. En voor haar eerste echte speelfilm, 'Unter den Palmen', wist ze de befaamde Oostenrijkse acteur Helmut Berger te strikken. De film opende het Nederlands Film Festival en het leverde haar een nominatie voor beste regie op. Kortom, de verwachtingen waren hooggespannen.

Verliefd

Leuk natuurlijk, zegt Kruishoop over die tijd, want mensen zien iets in je, maar ingewikkeld is het ook. „Bij al die verwachtingen zijn mensen eigenlijk een stap verder dan je daadwerkelijk bent. Er is veel druk van buitenaf - dat zie je ook in de sport - en de een kan daar beter mee dealen dan de ander. Mij is dat redelijk goed afgegaan. Ik heb mijn eigen pad bewan-

deld en maak geen werk om anderen te *pleasen*. Ik vind: ik hoef aan niemand anders verantwoordelijkheid af te leggen dan aan mijzelf.” Kruishoop verliet Nederland al gauw na haar afstuderen. Ze werd verliefd, op de populaire Britse dj en platenproducer Photek (Rupert Parkes). Ze verhuisde met hem naar Engeland en later naar LA. Haar films kwamen op een laag pitje te staan, maar samen runden ze drie platenlabels. „Dat is intens, hoor. Werken met andere artiesten. *O my god*.” En dan was er nog haar eigen partner die veel aandacht nodig had. „Als je met een succesvol artiest bent getrouwd, is dat heel veeleisend. Je geeft veel van jezelf aan die persoon en aan zijn carrière. Dat heb ik met veel liefde gedaan, maar op een gegeven moment was ik het zat.” Kruishoop initieerde de scheiding. Van een luxeleven vol feestjes en bekende artiesten moest ze weer *from scratch* beginnen. „Amerika is heel hard, maar ik heb het overleefd. En de gebeurtenis heeft ook een mooie kant: daarna concentreerde ik me weer op wat het allerbelangrijkste is in mijn leven. Ik richtte me meer op mijn eigen projecten, maakte weer films en kunstwerken.” Kruishoop laveert moeiteloos tussen een solovoorstelling met neonwerken in New York, een artist-in-residence in Mexico-Stad en een dansfilm, zoals 'Living in America'. Dat laatste werk toert als onderdeel van de voorstelling 'Ester', van het Nederlands Kamerskoor met muziek van de Amerikaanse componist David Lang en de Brits-Iraanse dj Shiva Feshareki, langs de Nederlandse theaters. Voor de buitenstaander is dat brede scala aan werken misschien vreemd, maar voor Kruishoop is het niet meer dan logisch. „Ik heb de kunstacademie gedaan hè, geen filmacademie. *I'm a visual artist*.” Daarnaast: het lijkt allemaal wel verschillend, maar er zit wel degelijk een rode lijn in haar werk: ze wil een stem geven aan de underdog. Minderheden die normaal gesproken nauwelijks

gehoord worden, laat ze hun verhaal vertellen. Zo laat ze in 'Living in America' zien hoe het is om als jonge zwarte vrouw op te groeien in de Verenigde Staten. Krachtige slowmotionbeelden zijn het, waarin de toen 17-jarige danseres Bosslady (Niaya Jones) met een gepijnigde blik haar hoofd heen en weer beweegt. Zich verzettend, vechtend, worstelend, in elkaar krimpPEND - smekend bijna. De boodschap is helder: opgroeien in de VS is als minderheidsgroep op zijn zachtst gezegd geen pretje. Via een bevriende politie-agent in Nickerson Gardens, een arme wijk in LA, leerde ze Bosslady kennen. „We spraken af bij haar thuis: een bunker zonder ramen met een wasmachine in de woonkamer. Op de met plastic bedekte bank vertelde ze mij haar verhaal. Over haar vader die het grootste deel van haar leven vastzit en haar vriend die om de hoek werd doodgeschoten. Ik dacht: jeetje, dan ben je 17 jaar en heb je dit allemaal meegemaakt!”

Geëngageerd

„De realiteit is altijd een inspiratiebron”, zegt Kruishoop over haar werk. „Er zit een activist in mij die wil vertellen wat er allemaal mis is in de samenleving. Toen Trump de macht greep móest ik iets doen om uit te beelden wat zijn winst betekende voor een jonge zwarte generatie in de VS. Als je zo iemand elke dag op tv ziet schreeuwen, dan doet dat iets met een samenleving, hoor. Ik voel het als mijn maatschappelijke plicht om over misstanden te vertellen. Dat deed ik ook in mijn films 'Greencard Warriors' en 'Estilo Americano’.” Geëngageerd als Kruishoop is, heeft ze dan ook weinig goeds te zeggen over kunstenaars die het enkel over zichzelf hebben of zeggen: ik werk puur vanuit het materiaal. „Ik ben hard daarin. Als je nú, op dit moment en in deze samenleving zo werkt, begrijp ik dat niet. Ik vind het je verantwoordelijkheid als kunstenaar om de samenleving te documenteren. Kunstenaars

‘Ik vind dat mijn ondernemerschap meer gevierd mag worden’

die zeggen: ik werk met autolak, want ik hou van autolak, kan ik niet serieus nemen.” Projecten voor de toekomst heeft Kruishoop genoeg. Direct na het interview moet ze een pitch doen voor een tv-show die ze heeft geschreven, verder is er haar *'art stuff'*, wordt er gewerkt aan een thriller en schreef ze een film die in eerste instantie voor Rutger Hauer was bedoeld. „We waren close, maar hij overleed plotseling. Daarom heb ik de film aangepast en ga ik binnenkort naar Europa om te scouten.”

Trial en error

Maar het is altijd de vraag of de film er ook komt, benadrukt ze. „Veel projecten gaan uiteindelijk niet door. Het is trial en error. Het lastige is: ik maak geen komedies. Mijn films zijn lastiger te financieren. Mijn moeder zegt altijd: je hebt niet de makkelijkste weg gekozen. Dan zeg ik: nee, maar wat is daar interessant aan? Wat voeg je dan toe? We hebben toch allemaal een rol in dit leven.” Het moge duidelijk zijn: Kruishoop heeft een verhaal te vertellen en weg geweest is ze nooit. „Soms vind ik het wel irritant als mensen zeggen: waar ben je al die tijd geweest? Ik deed namelijk van alles, ik maakte alleen geen kunstzinnige films meer. Ik vind dat mijn ondernemerschap meer gevierd mag worden. Ik vind het leuk veel verschillende dingen te doen en ben daarin misschien meer een pionier dan anderen. Ik zie het leven als een aaneenschakeling van fases. Elke fase is anders, maar al die fases zijn interessant.”

Ode aan moedige vrouwen

Met de voorstelling 'Ester' brengt het Nederlands Kamerskoor een ode aan moedige vrouwen, geïnspireerd door de iconische figuur uit het gelijknamige Bijbelboek, waarin de hoofdpersoon het Joodse volk redt van genocide door het heft in eigen handen te nemen. Het koor werkt met grote regelmaat samen met andere kunstdisciplines. Toen artistiek en algemeen directeur Tido Visser het werk van Kruishoop ontdekte, was hij direct geïnteresseerd. Na een eerste gesprek tussen Visser en Kruishoop in 2019 bleek 'Living in America' perfect samen te gaan met het concept van de voorstelling 'Ester'. De slowmotion-bewegingen van Bosslady worden begeleid door de bijna meditatieve koorklanken in een muziekstuk van David Lang, wat de bewegingen en het verhaal van Bosslady nog indringender maakt. 'Ester' toert van 13 t/m 24 oktober door het land: nederlandskamerskoor.nl/ester

